

**Fundusze
Europejskie**
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH

HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych

w zakresie kwalifikacji

HGT.09. Prowadzenie działalności turystycznej na obszarach wiejskich

wyodrębnionej w zawodzie

515205 technik turystyki na obszarach wiejskich

Branża: hotelarsko-gastronomiczno-turystyczna HGT

Warszawa 2021

Autorzy:

mgr Jolanta Maj

mgr Robert Fleischer

Recenzenci:

Recenzent 1 – Recenzja merytoryczna (przedstawiciel pracodawców właściwy dla danego zawodu) mgr Łukasz Woźniak

Recenzent 2 – Recenzja dydaktyczna (nauczyciel uczący w zawodzie, w którym wyodrębniono daną kwalifikację) mgr Karolina Koszela

Ekspert:

mgr Rafał Ryszelewski

Program opracowany we współpracy podmiotów z otoczenia społeczno-gospodarczego wskazanego we wniosku o powierzenie grantu na opracowanie modelowego kwalifikacyjnego kursu zawodowego (KKZ):

DGA S.A. (Partner Wiodący) z Gminą Miastem Toruń (Partner) reprezentowaną przez Toruński Ośrodek Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli z Torunia przy współpracy z Edukacja i Kształcenie Zawodowe. EKZ. podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

Oś priorytetowa II

Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Działanie 2.14. Rozwój narzędzi dla uczenia się przez całe życie

Konkurs nr POWR.02.14.00-IP.02-00-003/19

Opracowanie modelowych programów kwalifikacyjnych kursów zawodowych (kkz)

Warszawa 2021

Spis treści

PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych

1.	Wprowadzenie.....	4
2.	Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych	11
2.1.	Pogrupowanie efektów kształcenia	11
2.2.	Określenie liczby godzin na kształcenie zawodowe	19
2.3.	Plan kursu umiejętności zawodowych	21
3.	Cele kształcenia kursu umiejętności zawodowych.....	22
4.	Programy poszczególnych zajęć.....	23
4.1.	Program nauczania dla przedmiotu: Realizacja imprez i usług turystycznych.....	23
4.1.1	Cele ogólne przedmiotu	23
4.1.2	Cele szczegółowe przedmiotu	23
4.1.3	Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	25
4.1.4	Procedury osiągnięcia celów kształcenia	30
4.1.5	Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika	33
5.	Ewaluacja programu kursu umiejętności zawodowych	35
6.	Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	36
6.1.	Wykaz literatury	36
6.2.	Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	38
7.	Sposób i forma zaliczenia kursu.....	40
8.	Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć.....	42

PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych

1. Wprowadzenie

Charakterystyka programu

Kurs umiejętności zawodowych (dalej KUZ) jest jedną z pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego. Program nauczania kursu umiejętności zawodowych (KUZ) – zgodnie z art. 4 pkt. 35a ustawy Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, z późn. zm.) uwzględnia:

- a) podstawę programową kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego w zakresie jednej z jednostek efektów kształcenia wyodrębnionych w ramach danej kwalifikacji albo b) efekty kształcenia właściwe dla dodatkowych umiejętności zawodowych określone w załączniku do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego.

Minimalna liczba godzin kształcenia na kursie umiejętności zawodowych:

- w przypadku kształcenia w zakresie jednej z części efektów kształcenia wyodrębnionych w ramach danej kwalifikacji – jest równa minimalnej liczbie godzin kształcenia przewidzianej dla danej części efektów kształcenia, określonej w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego;
- w przypadku kształcenia w zakresie efektów kształcenia właściwych dla dodatkowych umiejętności zawodowych – jest równa minimalnej liczbie godzin kształcenia przewidzianych dla danej dodatkowej umiejętności zawodowej, określonej w przepisach prawa;
- w przypadku efektów wspólnych dla wszystkich zawodów wynosi 30 godzin.

Kurs umiejętności zawodowych może być prowadzony przez:

- publiczne i niepubliczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, z wyjątkiem szkół artystycznych – w zakresie zawodów, w których kształcą, oraz w zakresie innych zawodów przypisanych do branż, do których należą zawody, w których kształci szkoła,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego,
- instytucje rynku pracy, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową,
- podmioty prowadzące działalność oświatową, o której mowa w art. 170 ust. 2, posiadające akredytację, o której mowa w art. 118. ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, z późn. zm.).

Kurs umiejętności zawodowych może być prowadzony w formie:

- 1) dziennej – odbywa się przez 5 lub 6 dni w tygodniu;
- 2) stacjonarnej – odbywa się przez 3 lub 4 dni w tygodniu;
- 3) zaocznej – odbywa się co 2 tygodnie przez 2 dni, a w uzasadnionych przypadkach – co tydzień przez 2 dni.

Struktura programu kursu umiejętności zawodowych dla jednostki efektów uczenia się HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych

Program kursu ma strukturę przedmiotową/spiralną. Struktura treści ułożona jest w kursie tak, aby była bardzo przydatna w procesie utrwalania wiedzy i kształtowania trwałych umiejętności i kompetencji. Ma to znaczenie w przypadku podjęcia innych kursów umiejętności zawodowych lub kursu kwalifikacji zawodowych wyłonionych dla zawodu technik turystyki na obszarach wiejskich. Pozwala ona kształcącym wzbogacać zakres informacji, pogłębiać treści i nabywać coraz bardziej skomplikowane umiejętności. Umożliwia również prowadzącemu zajęcia nawiązywanie do wcześniej omawianych tematów, dzięki czemu utrwalane są wiadomości i umiejętności poznane w początkowym etapie kształcenia. Ponadto taki układ treści nauczania sprzyja bardziej skutecznemu przygotowaniu uczącego się do wykonywania zadań zawodowych w rzeczywistych warunkach pracy. Treści są realizowane w postaci kształcenia praktycznego.

Charakterystyka programu kursu umiejętności zawodowych dla jednostki efektów uczenia się HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych

Program kursu umiejętności zawodowych dla jednostki efektów uczenia się HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych wyodrębnionej w zawodzie technik turystyki na obszarach wiejskich; symbol cyfrowy 515205 przeznaczony jest wyłącznie dla osób dorosłych zainteresowanych uzyskiwaniem i uzupełnianiem wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych. Na kwalifikacyjny kurs zawodowy przyjmuje się kandydatów, którzy muszą posiadać aktualne zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do kształcenia w zawodzie, w którym wyodrębniono daną kwalifikację i/lub orzeczenia lekarskie w zakresie kwalifikacji, dla której podstawa programowa przewiduje uzyskania konkretnych umiejętności i/lub orzeczenie psychologiczne.

Osoby, które nie ukończyły 18 lat, podlegają obowiązkowi nauki, który spełnia się przez uczęszczanie do publicznej lub niepublicznej szkoły ponadpodstawowej/ponadgimnazjalnej, albo przez realizowanie, zgodnie z odrębnymi przepisami, przygotowania zawodowego u pracodawcy. Wyjątkowe przypadki, w jakich osoba, która ukończyła szkołę podstawową/gimnazjalną, może spełniać obowiązek nauki przez uczęszczanie na kwalifikacyjny kurs zawodowy, wskazuje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych. Na kwalifikacyjny kurs zawodowy można zatem przyjąć osobę, która nie ukończyła szkoły podstawowej/gimnazjum, pod warunkiem, iż posiada ukończone 18 lat. Osoby niepełnoletnie mogą być uczestnikami kwalifikacyjnych kursów zawodowych tylko w sytuacji, gdy posiadają ukończoną szkołę podstawową/ gimnazjum oraz spełniają przesłanki warunkujące możliwości spełniania w tej formie obowiązku nauki.

Formy indywidualizacji pracy słuchaczy/uczestników powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb słuchacza/uczestnika,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości słuchacza/uczestnika.

Wskazane jest przeprowadzenie szczegółowej diagnozy potrzeb rozwoju słuchacza/uczestnika w kontekście specyfiki przedmiotu nauczania (diagnoza posiadanych kompetencji i potrzeb rozwoju słuchacza/uczestnika powinna być wykonana przez zespół prowadzących z udziałem pedagoga, psychologa, doradcy zawodowego, rodziców) oraz ustalenie sposobu pracy z słuchaczem/uczestnikiem. Dużą uwagę należy zwrócić na słuchaczy/uczestników posiadających trudności z uczeniem się. Niemniej ważni są słuchacze/uczestnicy uzdolnieni i szczególnie zainteresowani zawodem, przedmiotem nauczania. Każdy słuchacz/uczestnik posiadający szczególne potrzeby i możliwości powinien mieć określone właściwe dla siebie tempo i zakres pracy w obszarze przedmiotu nauczania z zachowaniem realizacji podstawy programowej.

Dla zawodu technik turystyki na obszarach wiejskich 515205 przypisano poziom IV Polskiej Ramy Kwalifikacji, określony dla zawodu jako kwalifikacji pełnej. Dla kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie: HGT.09. Prowadzenie działalności turystycznej na obszarach wiejskich określono poziom IV Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Kurs umiejętności zawodowych HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych może być prowadzony w formie:

- dziennej – nauka odbywa się przez 5 lub 6 dni w tygodniu po min. 6 godzin dziennie (5 dni w tygodniu: 1,75 miesięcy; 6 dni w tygodniu: 1,45 miesięcy)
- stacjonarnej – nauka odbywa się 3 lub 4 dni w tygodniu po min. 6 godzin dziennie (3 dni w tygodniu: 2,91 miesięcy, 4 dni w tygodniu: 2,18 miesięcy)
- zaocznej: nauka odbywa się co 2 tygodnie przez 2 dni, a w uzasadnionych przypadkach – co tydzień przez 2 dni po 10 godzin dziennie (minimum 65% z 210 godzin = 136,5 godzin).

Program nauczania kursu umiejętności zawodowych HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych został opracowany do realizacji w trybie:

- stacjonarnej – nauka odbywa się 3 dni w tygodniu po min. 6 godzin dziennie (2,91 miesięcy x 72 godz. (1 miesiąc) = 210 godz.).

Zajęcia są realizowane na przedmiocie kształcenia praktycznego (210 godz.).

Termin rozpoczęcia i zakończenia kursu ustala organizator kursu dostosowując go do potrzeb i możliwości uczestników KUZ. Kurs umiejętności zawodowych może rozpocząć się w dowolnym momencie danego semestru.

Liczba godzin przewidziana na realizację programu wynosi 210 godzin i jest równa minimalnej liczbie godzin kształcenia przewidzianej dla danej części efektów kształcenia, określonej w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego.

Kurs umiejętności zawodowych umożliwia uzyskanie zaświadczenia ukończenia kursu oraz możliwość uczestniczenia w kwalifikacyjnym kursie zawodowym.

Założenia programowe

Branża hotelarsko-gastronomiczno-turystyczna stanowi jedną z najbardziej dynamicznie rozwijających się branż na rynku pracy. W wyniku ciągłego rozwoju tego sektora usługowego nastąpił wzrost zapotrzebowania na pracowników obsługi ruchu turystycznego. Współczesny turysta posiada wysokie wymagania i oczekuje od pracownika obsługi turystycznej znajomości jego potrzeb i tworzenia oferty adekwatnej do jego oczekiwań. Dla lepszego funkcjonowania absolwenta na rynku pracy zasadnym jest doskonalenie i zdobywanie dodatkowych uprawnień umożliwiających wykonywanie takich zawodów jak: pilot wycieczek, przewodnik turystyczny, pracownik biura podróży, animator czasu wolnego, pracownik informacji turystycznej.

Pracodawcy poszukują wykwalifikowanych pracowników, którzy posiadają udokumentowane umiejętności zawodowe. Program nauczania kursu umiejętności zawodowych HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych uwzględnia aktualne trendy i stan wiedzy z zakresu realizowania imprez i usług turystycznych oraz odpowiada potrzebom rynku pracy. Posiadanie formalnego zaświadczenia o ukończeniu kursu umiejętności zawodowych umożliwia wszechstronny rozwój i pewne wkroczenie na rynek pracy w branży turystycznej.

Kurs umiejętności zawodowych HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych przygotowuje słuchaczy do samodzielnej pracy zawodowej w zakresie wykonywania czynności dotyczących realizowania imprez i usług turystycznych na obszarach wiejskich, zgodnie z przepisami prawa dotyczącymi realizacji imprez i usług turystycznych oraz z uwzględnieniem specyfiki obszarów wiejskich.

Kurs KUZ przygotowuje uczestników do stosowania metody pilotażu wycieczek i przewodnictwa turystycznego oraz organizowania czasu wolnego uczestników imprezy turystycznej. Uczestnik kursu potrafi sporządzać dokumentację realizacji imprez i usług turystycznych oraz monitorować przebieg realizacji imprez i usług turystycznych.

Do wykonywania zadań zawodowych w zakresie kwalifikacji HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych niezbędna jest umiejętność posługiwania się językiem obcym zawodowym, np. podczas udzielania informacji turystycznej o Polsce, krajach sąsiednich podczas realizacji imprez i usług turystycznych oraz umiejętność korzystania z różnych źródeł w poszukiwaniu informacji turystycznych podczas realizacji imprez i usług turystycznych. Ponadto osoba potrafi współpracować z usługodawcami podczas realizacji imprez i usług turystycznych.

Uczestnik kursu powinien być komunikatywny, łatwo nawiązujący kontakt, dokładny i zdolny do koncentracji. Wymaga się również specyficznych kompetencji społecznych, szczególnie wysokiej odporności na stres, dyscyplina pracy, odpowiedzialności oraz rzetelności. Wymaganiami pracodawców są też aktualizowanie wiedzy i doskonalenie umiejętności zawodowych, wykazywanie się kreatywnością i otwartością na zmiany, umiejętność współpracy w grupie, umiejętność planowania pracy zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań oraz kierowania wykonaniem przydzielonych zadań.

Program nauczania uwzględnia aktualny stan wiedzy o branży turystyczno-hotelarskiej i odpowiada potrzebom rynku pracy.

Osoba, która ukończy kwalifikacyjny kurs zawodowy dla kwalifikacji HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych może podejmować pracę w: biurach turystycznych, obiektach noclegowych, obiektach agroturystycznych, gospodarstwach rolnych, organach administracji samorządowej, branżowych organizacjach, fundacjach i stowarzyszeniach. Może prowadzić własną działalność gospodarczą i gospodarstwo agroturystyczne. Do typowych stanowisk pracy tego zawodu należą: właściciel gospodarstwa agroturystycznego, recepcjonista, pilot wycieczek, przewodnik turystyczny, pracownik biura podróży, animator czasu wolnego, pracownik informacji turystycznej.

W kształceniu praktycznym zaleca się korzystanie z zasobów i współpracy z przedsiębiorcami, zakładami pracy i instytucjami właściwymi dla zawodu. Ze względu na specyfikę umiejętności prawidłowa realizacja procesu kształcenia w zakresie HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych powinna uwzględniać szkoleniowo-metodyczne wycieczki i zajęcia terenowe oraz konieczność dostosowania doboru treści i zadań zawodowych do warunków atmosferycznych i sezonu. Praktyczna nauka zawodu może odbywać się u pracodawców, w placówkach kształcenia ustawicznego, centrach kształcenia zawodowego, warsztatach, pracowniach, a także w biurach podróży, gospodarstwach rolnych prowadzących działalność agroturystyczną, obiektach noclegowych zlokalizowanych na obszarach wiejskich.

Realizacja procesu kształcenia wymaga wysoko wykwalifikowanej kadry prowadzących wyposażonych w wiedzę kierunkową i doświadczenie z zakresu realizowania imprez i usług turystycznych, organizacji pracy, ale posiadających również szeroko rozwinięte kompetencje w zakresie obsługi sprzętu komputerowego, nowoczesnych

urządzeń przekazu multimedialnego, programów stanowiących wyposażenie pracowni oraz merytoryczną, uaktualnianą korelacyjnie wiedzę niezbędną do realizacji aktualnej podstawy programowej.

Sylwetka adresata kursu umiejętności zawodowych

Oczekiwane psychofizyczne predyspozycje: zainteresowanie zawodem, komunikatywność, życzliwość dla ludzi, wysoka kultura osobista, asertywność, elastyczność w dostosowywaniu się do zmian i do potrzeb gości, umiejętność planowania i organizacji działań, zdolność do podejmowania decyzji, samodzielność, operatywność, gotowość do wyętej pracy, odporność na stres, dyskrecja, odpowiedzialność.

Praca wiąże się wykonywaniem czynności samodzielnie w ścisłym kontakcie z turystami, gośćmi, w ciągłym ruchu i dyspozycyjności dla gości, we współpracy z innymi usługodawcami i dostawcami lokalnego rynku turystycznego, w nienormowanym czasie pracy przez cały tydzień, szczególnie w tzw. wysokim sezonie turystycznym, wykorzystując urządzenia biurowe komputer, telefon, terminal płatniczy; programy komputerowe i aplikacje internetowe wspomagające wykonywanie zadań zawodowych w turystyce.

Cele kierunkowe programu kursu umiejętności zawodowych

Uczestnik kursu umiejętności zawodowych realizujący kształcenie w zakresie jednostki efektów kształcenia HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań:

- stosowania przepisów prawa dotyczących realizacji imprez i usług turystycznych
- realizowania imprez i usług turystycznych z uwzględnieniem specyfiki obszarów wiejskich
- stosowania metody pilotażu wycieczek i przewodnictwa turystycznego
- organizowania czasu wolnego uczestników imprezy turystycznej
- udzielania informacji turystycznej o Polsce, krajach sąsiednich podczas realizacji imprez i usług turystycznych
- sporządzania dokumentacji realizacji imprez i usług turystycznych
- ponoszenia odpowiedzialności za podejmowane działania
- negocjowania warunków porozumień
- współpracy w zespole
- dobierania osób do wykonania przydzielonych zadań
- kierowania wykonaniem przydzielonych zadań
- oceniania jakości wykonania przydzielonych zadań.

- charakteryzowania technik radzenia sobie ze stresem
- wykazywania się kreatywnością i otwartością na zmiany
- aktualizowania wiedzy i doskonalenia umiejętności zawodowych
- planowania pracy zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań
- dobierania osób do wykonania przydzielonych zadań
- kierowania wykonaniem przydzielonych zadań.

Powiązanie KUZ z jednostkami efektów kształcenia występującymi w podstawie programowej KKZ.

Kurs Umiejętności Zawodowych (KUZ) jest prowadzony według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodach, w zakresie:

1. jednej części efektów kształcenia wyodrębnionych w ramach danej kwalifikacji lub:
2. efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich zawodów oraz wspólnych dla zawodów w ramach obszaru kształcenia stanowiących podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów lub:
3. efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich zawodów w zakresie organizacji pracy małych zespołów.

Osoba, która ukończyła kurs umiejętności zawodowych i podejmuje kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym, jest zwalniana z zajęć prowadzonych w ramach kursu umiejętności zawodowych, na swój wniosek, na podstawie przedłożonego zaświadczenia o ukończeniu tego kursu. Takie rozstrzygnięcie umożliwia stopniowe osiąganie efektów kształcenia realizowanych na kwalifikacyjnym kursie zawodowym poprzez uczenie się na krótszych kursach umiejętności zawodowych, przy czym gwarantuje się możliwość zaliczenia efektów tego kształcenia przy podejmowaniu dalszej nauki na kwalifikacyjnym kursie zawodowym. Jest to rozwiązanie wychodzące naprzeciw potrzebom osób dorosłych, podejmujących dalsze kształcenie lub doskonalenie zawodowe w trakcie pracy zawodowej. Umożliwia on również zwiększenie mobilności zawodowej osób dorosłych oraz szybsze reagowanie na potrzeby rynku pracy i gospodarki.

Kurs umiejętności zawodowych HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych kończy się zaliczeniem w formie ustalonej przez podmiot prowadzący kurs. Osoba, która uzyskała zaliczenie, otrzymuje zaświadczenie o ukończeniu kursu umiejętności zawodowych. Osoba, która podejmuje dalsze kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym w obrębie tej samej kwalifikacji, może być zwalniana, na swój wniosek złożony podmiotowi prowadzącemu kwalifikacyjny kurs zawodowy, z zajęć dotyczących odpowiednio treści kształcenia lub efektów kształcenia zrealizowanych w dotychczasowym procesie kształcenia, o ile sposób organizacji kształcenia na kwalifikacyjnym kursie zawodowym umożliwia takie zwolnienie.

Uczestnik/słuchacz, który otrzyma zaświadczenie o ukończeniu wszystkich kursów umiejętności zawodowych (KUZ) może uzyskać świadectwo potwierdzające kwalifikację HGT.09. Prowadzenie działalności turystycznej na obszarach wiejskich po zdaniu egzaminu zawodowego, części teoretycznej i praktycznej. Uczestnik może uzyskać dyplom zawodowy w zawodzie technik turystyki na obszarach wiejskich po uzyskaniu wykształcenia średniego lub średniego branżowego.

Informacja o powiązaniu z zawodem (lub ze wszystkimi zawodami)

Powiązane zawody: technik organizacji turystyki oraz technik hotelarstwa.

Informacja o kursach umiejętności zawodowych (KUZ) w kwalifikacyjnym kursie zawodowym (KKZ)

Program kursu umiejętności zawodowych HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych oparty jest o podstawę programową kształcenia branżowego w zawodzie technik turystyki na obszarach wiejskich, w której to wyodrębniono dla kwalifikacji HGT.09. Prowadzenie działalności turystycznej na obszarach wiejskich następujące jednostki efektów kształcenia:

HGT.09.2. Podstawy turystyki na obszarach wiejskich

HGT.09.3. Przygotowanie i sprzedaż imprez i usług turystycznych

HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych

HGT.09.5. Rozliczanie imprez i usług turystycznych

HGT.09.6. Język obcy zawodowy

oraz efekty kształcenia realizowane na wszystkich obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego związane z nabywaniem kompetencji personalnych i społecznych, zgrupowane w jednostkach efektów kształcenia:

HGT.09.7. Kompetencje personalne i społeczne

HGT.09.8. Organizacja pracy małych zespołów

2. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych

2.1. Pogrupowanie efektów kształcenia

Program nauczania kursu umiejętności zawodowych HGT.09. Prowadzenie działalności turystycznej na obszarach wiejskich został opracowany do realizacji w trybie:

- stacjonarnej – nauka odbywa się 3 dni w tygodniu po min. 6 godzin dziennie (2,91 miesięcy x 72 godz. (1 miesiąc) = 210 godz.).

Zajęcia są realizowane na przedmiocie kształcenia praktycznego (210 godz.).

Tabela 1. Przyporządkowanie efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji do poszczególnych przedmiotów

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Realizacja imprez i usług turystycznych
A	B	C	D
HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych			
stosuje przepisy prawa dotyczące realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	20	stosuje przepisy prawa w zakresie ochrony klienta i odpowiedzialności podmiotów branży turystycznej, w tym organizatorów imprez i usług turystycznych, obiektów noclegowych i gastronomicznych, przedsiębiorstw transportowych	x
		stosuje przepisy prawa dotyczące turystyki dzieci i młodzieży	x
		stosuje przepisy prawa dotyczące turystyki kwalifikowanej	x
		stosuje przepisy prawa dotyczące turystyki międzynarodowej, w tym przepisy paszportowe, wizowe, celne i dewizowe	x
realizuje imprezy i usługi turystyczne z uwzględnieniem specyfiki obszarów wiejskich (ek)	30	dobiera sposób realizacji imprez i usług turystycznych do potrzeb uczestników	x
		obsługuje imprezy turystyczne zgodnie z programem, wykorzystując walory obszarów wiejskich	x
		podejmuje działania w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania imprez i usług turystycznych	x

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Realizacja imprez i usług turystycznych
współpracuje z usługodawcami podczas realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	20	stosuje zasady współpracy z obiektami noclegowymi i gastronomicznymi	x
		stosuje zasady współpracy z przedsiębiorstwami transportowymi	x
		stosuje zasady współpracy z innymi usługodawcami	x
stosuje metody pilotażu wycieczek i przewodnictwa turystycznego (ek)	30	rozdziela zadania, obowiązki i prawa pilota wycieczek	x
		rozdziela zadania, obowiązki i prawa przewodnika turystycznego	x
		opisuje zasady obsługi podczas realizacji imprez i usług turystycznych	x
		obsługuje grupę turystyczną, stosując metodykę pilotażu wycieczek i przewodnictwa turystycznego	x
		dobiera narzędzia i formy przekazu informacji podczas obsługi odpowiednio do grupy i rodzaju imprezy turystycznej	x
organizuje czas wolny uczestników imprezy turystycznej (ek)	30	opracowuje ofertę spędzania czasu wolnego podczas imprezy turystycznej, uwzględniając specyfikę grupy turystycznej, miejsce realizacji, porę roku i inne czynniki	x
		organizuje czas wolny, uwzględniając potrzeby i możliwości uczestników imprezy turystycznej	x
		organizuje czas wolny uczestników imprezy turystycznej, uwzględniając miejsce realizacji	x
		organizuje czas wolny uczestników imprezy turystycznej, uwzględniając porę roku i inne czynniki	x
udziela informacji turystycznej o Polsce, krajach sąsiednich podczas realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	30	korzysta z różnych źródeł w poszukiwaniu informacji turystycznych podczas realizacji imprez i usług turystycznych	x
		udziela informacji turystycznej o Polsce podczas realizacji imprez i usług turystycznych	x
		udziela informacji turystycznej o krajach sąsiednich podczas realizacji imprez i usług turystycznych	x
sporządza dokumentację realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	20	sporządza dokumenty dotyczące realizacji imprez i usług turystycznych, w tym sprawozdanie merytoryczne i finansowe z przebiegu imprezy turystycznej, protokół zniszczenia, protokół wypadku, dokumenty reklamacji i rozliczeń	x

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Realizacja imprez i usług turystycznych
		sprawdza poprawność gromadzonych dokumentów finansowych potwierdzających realizację usług turystycznych	x
monitoruje przebieg realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	30	opisuje czynności kontrolne dotyczące realizacji imprez i usług turystycznych	x
		ocenia przebieg realizacji imprez i usług turystycznych na podstawie porównania z programem imprezy turystycznej oraz ustaleniami z usługodawcami	x
		ocenia przebieg realizacji imprez i usług turystycznych na podstawie dokumentacji pilota wycieczek oraz reklamacji uczestników	x
		wymienia przykłady niewykonania lub nienależytego wykonania imprez i usług turystycznych	x
HGT.09.7. Kompetencje personalne i społeczne			
przestrzega zasad kultury osobistej i etyki zawodowej		stosuje zasady kultury osobistej w środowisku pracy	x
		stosuje zasady etyki zawodowej	x
		przestrzega zasad etycznych i prawnych, związanych z ochroną własności intelektualnej i ochroną danych osobowych	x
		przestrzega tajemnicy związanej z wykonywanym zawodem i miejscem pracy	x
		przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas przetwarzania i przesyłania danych osobowych	x
stosuje zasady komunikacji interpersonalnej		opisuje podstawowe zasady komunikacji interpersonalnej	x
		stosuje metody komunikacji werbalnej	x
		stosuje metody komunikacji niewerbalnej	x
stosuje techniki radzenia sobie ze stresem		definiuje pojęcie stresu w pracy zawodowej	x
		wskazuje przyczyny sytuacji stresowych w pracy zawodowej	x
		stosuje techniki radzenia sobie ze stresem odpowiednio do sytuacji podczas wykonywania zadań zawodowych	x
		realizuje nowatorskie działania podczas wykonywania zadań zawodowych	x
		reaguje na nietypową sytuację zawodową	x

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Realizacja imprez i usług turystycznych
wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany		wykazuje się otwartością na zmiany w zakresie nowych technik i technologii stosowanych w branży	x
aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe		analizuje zmiany zachodzące w turystyce	x
		analizuje własne kompetencje	x
		stosuje źródła informacji w celu aktualizowania wiedzy i doskonalenia umiejętności zawodowych	x
planuje wykonanie zadań		ustala terminy wykonania zaplanowanych zadań	x
		określa środki i narzędzia do wykonania zaplanowanych zadań	x
		opisuje etapy planowania	x
		określa ujęte w planie zadania do wykonania	x
		analizuje proces planowania zadań do wykonania	x
ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania		wskazuje obszary odpowiedzialności prawnej za podejmowane działania w branży turystycznej	x
		charakteryzuje skutki zachowań ryzykownych w działalności turystycznej	x
negocjuje warunki porozumień		opisuje techniki negocjacji podczas wykonywania zadań zawodowych	x
		dobiera techniki negocjacji odpowiednio do wykonywanych zadań	x
		stosuje techniki negocjacji podczas podpisywania porozumienia	x
współpracuje w zespole		określa rolę i zadania członków zespołu	x
		podejmuje współpracę z zespołem podczas realizacji zadań zawodowych	x
		ocenia przebieg i rezultaty współpracy w zespole	x

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Realizacja imprez i usług turystycznych
HGT.09.8. Organizacja pracy małych zespołów			
planuje pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań		rozdziela zadania członków zespołu	x
		rozpoznaje etapy procesu planowania pracy zespołu	x
		sporządza harmonogram realizacji zadania	x
dobiera osoby do wykonania przydzielonych zadań		rozpoznaje kompetencje i umiejętności osób w zespole	x
		przydziela zadania według umiejętności i kompetencji członków zespołu	x
kieruje wykonaniem przydzielonych zadań		organizuje prace związane z realizacją przydzielonych zadań	x
		dobiera i stosuje techniki kierowania zespołem	x
		monitoruje wykonanie zadań	x
ocenia jakość wykonania przydzielonych zadań		określa kryteria oceny jakości wykonywanych zadań	x
		stosuje kryteria oceny jakości wykonanych zadań	x
		kontroluje jakość wykonanych zadań według przyjętych kryteriów	x
Razem liczba godzin w jednostce efektów kształcenia	210		

Nauczyciele wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego powinni stwarzać słuchaczom/uczestnikom warunki do nabywania kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów w czasie całego okresu kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów.

Liczba godzin przypisana poszczególnym zajęciom, uwzględnia minimalną liczbę godzin przewidzianą w podstawie programowej na realizację efektów kształcenia ujętych w jednostkach efektów (przy założeniu, że kształcenie odbywa się w systemie dziennym lub stacjonarnym). W przypadku kształcenia w systemie zaocznym liczbę godzin można obniżyć zgodnie z aktualnymi przepisami oświatowymi.

Tabela 2. Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia i nadawanie nazw tym zajęciom

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia Nazwa zajęć	Okres realizacji
A	B	C	D	E	F
HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych	1) stosuje przepisy prawa dotyczące realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	20	1) stosuje przepisy prawa w zakresie ochrony klienta i odpowiedzialności podmiotów branży turystycznej, w tym organizatorów imprez i usług turystycznych, obiektów noclegowych i gastronomicznych, przedsiębiorstw transportowych 2) stosuje przepisy prawa dotyczące turystyki dzieci i młodzieży 3) stosuje przepisy prawa dotyczące turystyki kwalifikowanej 4) stosuje przepisy prawa dotyczące turystyki międzynarodowej, w tym przepisy paszportowe, wizowe, celne i dewizowe	Realizacja imprez i usług turystycznych	1, 2, 3 miesiąc
	2) współpracuje z usługodawcami podczas realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	20	1) stosuje zasady współpracy z obiektami noclegowymi i gastronomicznymi 2) stosuje zasady współpracy z przedsiębiorstwami transportowymi 3) stosuje zasady współpracy z innymi usługodawcami		
	3) realizuje imprezy i usługi turystyczne z uwzględnieniem specyfiki obszarów wiejskich (ek)	30	1) dobiera sposób realizacji imprez i usług turystycznych do potrzeb uczestników 2) obsługuje imprezy turystyczne zgodnie z programem, wykorzystując walory obszarów wiejskich 3) podejmuje działania w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania imprez i usług turystycznych		

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia Nazwa zajęć	Okres realizacji
	4) stosuje metody pilotażu wycieczek i przewodnictwa turystycznego (ek)	30	1) rozróżnia zadania, obowiązki i prawa pilota wycieczek 2) rozróżnia zadania, obowiązki i prawa przewodnika turystycznego 3) opisuje zasady obsługi podczas realizacji imprez i usług turystycznych 4) obsługuje grupę turystyczną, stosując metodykę pilotażu wycieczek i przewodnictwa turystycznego 5) dobiera narzędzia i formy przekazu informacji podczas obsługi odpowiednio do grupy i rodzaju imprezy turystycznej		
	5) organizuje czas wolny uczestników imprezy turystycznej (ek)	30	1) opracowuje ofertę spędzania czasu wolnego podczas imprezy turystycznej, uwzględniając specyfikę grupy turystycznej, miejsce realizacji, porę roku i inne czynniki 2) organizuje czas wolny, uwzględniając potrzeby i możliwości uczestników imprezy turystycznej 3) organizuje czas wolny uczestników imprezy turystycznej, uwzględniając miejsce realizacji 4) organizuje czas wolny uczestników imprezy turystycznej, uwzględniając porę roku i inne czynniki		
	6) udziela informacji turystycznej o Polsce, krajach sąsiednich podczas realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	30	1) korzysta z różnych źródeł w poszukiwaniu informacji turystycznych podczas realizacji imprez i usług turystycznych 2) udziela informacji turystycznej o Polsce podczas realizacji imprez i usług turystycznych 3) udziela informacji turystycznej o krajach sąsiednich podczas realizacji imprez i usług turystycznych		

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia Nazwa zajęć	Okres realizacji
	7) sporządza dokumentację realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	20	1) sporządza dokumenty dotyczące realizacji imprez i usług turystycznych, w tym sprawozdanie merytoryczne i finansowe z przebiegu imprezy turystycznej, protokół zniszczenia, protokół wypadku, dokumenty reklamacji i rozliczeń 2) sprawdza poprawność gromadzonych dokumentów finansowych potwierdzających realizację usług turystycznych		
	8) monitoruje przebieg realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	30	1) opisuje czynności kontrolne dotyczące realizacji imprez i usług turystycznych 2) ocenia przebieg realizacji imprez i usług turystycznych na podstawie porównania 3) z programem imprezy turystycznej oraz ustaleniami z usługodawcami 4) ocenia przebieg realizacji imprez i usług turystycznych na podstawie dokumentacji pilota wycieczek oraz reklamacji uczestników 5) wymienia przykłady niewykonania lub nienależytego wykonania imprez i usług turystycznych		
Razem		210			

2.2. Określenie liczby godzin na kształcenie zawodowe

Tabela 3. Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne

Nazwa zajęć	Liczba godzin Zajęcia teoretyczne	Liczba godzin Zajęcia praktyczne	Efekty kształcenia wraz z kodami ek, ew, ep	Kryteria weryfikacji realizowane w ramach zajęć
A	B	C	D	E
Realizacja imprez i usług turystycznych		210	1) stosuje przepisy prawa dotyczące realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	1) stosuje przepisy prawa w zakresie ochrony klienta i odpowiedzialności podmiotów branży turystycznej, w tym organizatorów imprez i usług turystycznych, obiektów noclegowych i gastronomicznych, przedsiębiorstw transportowych 2) stosuje przepisy prawa dotyczące turystyki dzieci i młodzieży 3) stosuje przepisy prawa dotyczące turystyki kwalifikowanej 4) stosuje przepisy prawa dotyczące turystyki międzynarodowej, w tym przepisy paszportowe, wizowe, celne i dewizowe
			2) współpracuje z usługodawcami podczas realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	1) stosuje zasady współpracy z obiektami noclegowymi i gastronomicznymi 2) stosuje zasady współpracy z przedsiębiorstwami transportowymi 3) stosuje zasady współpracy z innymi usługodawcami
			3) realizuje imprezy i usługi turystyczne z uwzględnieniem specyfiki obszarów wiejskich (ek)	1) dobiera sposób realizacji imprez i usług turystycznych do potrzeb uczestników 2) obsługuje imprezy turystyczne zgodnie z programem, wykorzystując walory obszarów wiejskich 3) podejmuje działania w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania imprez i usług turystycznych
			4) stosuje metody pilotażu wycieczek i przewodnictwa turystycznego (ek)	1) rozróżnia zadania, obowiązki i prawa pilota wycieczek 2) rozróżnia zadania, obowiązki i prawa przewodnika turystycznego 3) opisuje zasady obsługi podczas realizacji imprez i usług turystycznych 4) obsługuje grupę turystyczną, stosując metodykę pilotażu wycieczek i przewodnictwa turystycznego

Nazwa zajęć	Liczba godzin Zajęcia teoretyczne	Liczba godzin Zajęcia praktyczne	Efekty kształcenia wraz z kodami ek, ew, ep	Kryteria weryfikacji realizowane w ramach zajęć
				5) dobiera narzędzia i formy przekazu informacji podczas obsługi odpowiednio do grupy i rodzaju imprezy turystycznej
			5) organizuje czas wolny uczestników imprezy turystycznej (ek)	1) opracowuje ofertę spędzania czasu wolnego podczas imprezy turystycznej, uwzględniając specyfikę grupy turystycznej, miejsce realizacji, porę roku i inne czynniki 2) organizuje czas wolny, uwzględniając potrzeby i możliwości uczestników imprezy turystycznej 3) organizuje czas wolny uczestników imprezy turystycznej, uwzględniając miejsce realizacji 4) organizuje czas wolny uczestników imprezy turystycznej, uwzględniając porę roku i inne czynniki
			6) udziela informacji turystycznej o Polsce, krajach sąsiednich podczas realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	1) korzysta z różnych źródeł w poszukiwaniu informacji turystycznych podczas realizacji imprez i usług turystycznych 2) udziela informacji turystycznej o Polsce podczas realizacji imprez i usług turystycznych 3) udziela informacji turystycznej o krajach sąsiednich podczas realizacji imprez i usług turystycznych
			7) sporządza dokumentację realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	1) sporządza dokumenty dotyczące realizacji imprez i usług turystycznych, w tym sprawozdanie merytoryczne i finansowe z przebiegu imprezy turystycznej, protokół zniszczenia, protokół wypadku, dokumenty reklamacji i rozliczeń 2) sprawdza poprawność gromadzonych dokumentów finansowych potwierdzających realizację usług turystycznych
			8) monitoruje przebieg realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	1) opisuje czynności kontrolne dotyczące realizacji imprez i usług turystycznych 2) ocenia przebieg realizacji imprez i usług turystycznych na podstawie porównania 3) z programem imprezy turystycznej oraz ustaleniami z usługodawcami

Nazwa zajęć	Liczba godzin Zajęcia teoretyczne	Liczba godzin Zajęcia praktyczne	Efekty kształcenia wraz z kodami ek, ew, ep	Kryteria weryfikacji realizowane w ramach zajęć
				4) ocenia przebieg realizacji imprez i usług turystycznych na podstawie dokumentacji pilota wycieczek oraz reklamacji uczestników 5) wymienia przykłady niewykonania lub nienależytego wykonania imprez i usług turystycznych
Razem godzin:	0	210		
Suma:	210			

2.3. Plan kursu umiejętności zawodowych

Tabela 4. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych

Nazwa zajęć	Liczba godzin	Uwagi o realizacji
Realizacja imprez i usług turystycznych	210	Kształcenie praktyczne
Łączna liczba godzin zajęć	210	
Liczba godzin przypisana poszczególnym zajęciom, uwzględnia minimalną liczbę godzin przewidzianą w podstawie programowej na realizację efektów kształcenia ujętych w jednostkach efektów (przy założeniu, że kształcenie odbywa się w systemie dziennym lub stacjonarnym). W przypadku kształcenia w systemie zaocznym liczbę godzin można obniżyć zgodnie z aktualnymi przepisami oświatowymi min. 65 % liczby godzin).		

3. Cele kształcenia kursu umiejętności zawodowych

Absolwent kursu umiejętności zawodowych powinien posiadać wiedzę z zakresu:

- stosowania przepisów prawa dotyczących realizacji imprez i usług turystycznych
- realizowania imprez i usług turystycznych z uwzględnieniem specyfiki obszarów wiejskich
- stosowania metody pilotażu wycieczek i przewodnictwa turystycznego
- organizowania czasu wolnego uczestników imprezy turystycznej
- udzielania informacji turystycznej o Polsce, krajach sąsiednich podczas realizacji imprez i usług turystycznych
- sporządzania dokumentacji realizacji imprez i usług turystycznych
- ponoszenia odpowiedzialności za podejmowane działania
- negocjowania warunków porozumień
- współpracy w zespole
- dobierania osób do wykonania przydzielonych zadań
- kierowania wykonaniem przydzielonych zadań
- oceniania jakości wykonania przydzielonych zadań.

4. Programy poszczególnych zajęć

4.1. Program nauczania dla przedmiotu: Realizacja imprez i usług turystycznych

4.1.1 Cele ogólne przedmiotu

Cele ogólne przedmiotu to:

- stosowanie przepisów prawa dotyczących realizacji imprez i usług turystycznych
- realizowanie imprez i usług turystycznych z uwzględnieniem specyfiki obszarów wiejskich
- stosowanie metody pilotażu wycieczek i przewodnictwa turystycznego
- organizowanie czasu wolnego uczestników imprezy turystycznej
- udzielanie informacji turystycznej o Polsce, krajach sąsiednich podczas realizacji imprez i usług turystycznych
- sporządzanie dokumentacji realizacji imprez i usług turystycznych.

4.1.2 Cele szczegółowe przedmiotu

Cele szczegółowe przedmiotu to:

- stosować przepisy prawa w zakresie ochrony klienta i odpowiedzialności podmiotów branży turystycznej
- obsługiwać imprezy turystyczne zgodnie z programem, wykorzystując walory obszarów wiejskich
- współpracować z usługodawcami podczas realizacji imprez i usług turystycznych
- dobierać narzędzia i formy przekazu informacji podczas obsługi odpowiednio do grupy i rodzaju imprezy turystycznej
- organizować czas wolny, uwzględniając potrzeby i możliwości uczestników imprezy turystycznej, specyfikę grupy turystycznej, miejsce realizacji i inne czynniki
- korzystać z różnych źródeł w poszukiwaniu informacji turystycznych podczas realizacji imprez i usług turystycznych
- sporządzać dokumenty dotyczące realizacji imprez i usług turystycznych, w tym sprawozdanie merytoryczne i finansowe z przebiegu imprezy turystycznej, protokół zniszczenia, protokół wypadku, dokumenty reklamacji i rozliczeń
- monitorować przebieg realizacji imprez i usług turystycznych

- stosować zasady komunikacji interpersonalnej
- charakteryzować techniki radzenia sobie ze stresem
- wykazywać się kreatywnością i otwartością na zmiany
- planować wykonanie zadań
- ponosić odpowiedzialność za podejmowane działania
- współpracować w zespole
- planować pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań
- kierować wykonaniem przydzielonych zadań

4.1.3 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tabela 5. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tematy zajęć	Liczba godzin	Oczekiwane efekty uczenia się czynności słuchacza/uczestnika
1. Przepisy prawa w zakresie ochrony klienta i odpowiedzialności podmiotów branży turystycznej	5	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać przepisy prawa w zakresie ochrony klienta i odpowiedzialności podmiotów branży turystycznej, w tym organizatorów imprez i usług turystycznych, obiektów noclegowych i gastronomicznych, przedsiębiorstw transportowych - stosować przepisy prawa w zakresie ochrony klienta i odpowiedzialności podmiotów branży turystycznej, w tym organizatorów imprez i usług turystycznych, obiektów noclegowych i gastronomicznych, przedsiębiorstw transportowych
2. Przepisy prawa dotyczące turystyki dzieci i młodzieży	5	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać przepisy prawa dotyczące turystyki dzieci i młodzieży - stosować przepisy prawa dotyczące turystyki dzieci i młodzieży
3. Przepisy prawa dotyczące turystyki kwalifikowanej	5	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać przepisy prawa dotyczące turystyki kwalifikowanej - stosować przepisy prawa dotyczące turystyki kwalifikowanej
4. Przepisy prawa dotyczące turystyki międzynarodowej	5	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać przepisy prawa dotyczące turystyki międzynarodowej, w tym przepisy paszportowe, wizowe, celne i dewizowe - stosować przepisy prawa dotyczące turystyki międzynarodowej, w tym przepisy paszportowe, wizowe, celne i dewizowe
5. Dobieranie sposobu realizacji imprez i usług turystycznych	15	<ul style="list-style-type: none"> - dobierać sposób realizacji imprez i usług turystycznych do potrzeb uczestników - wymieniać sposoby realizacji imprez i usług turystycznych - wymieniać rodzaje potrzeb uczestników - uzasadniać dobór sposobu realizacji imprez i usług turystycznych do potrzeb uczestników - charakteryzować sposoby realizacji imprez i usług turystycznych - charakteryzować etapy realizacji imprez i usług turystycznych
6. Obsługa imprez turystycznych	15	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać rodzaje imprez turystycznych - wymieniać walory obszarów wiejskich - wymieniać zasady obsługi imprez turystycznych - wymieniać elementy składające się na program imprezy - obsługiwać imprezy turystyczne zgodnie z programem, wykorzystując walory obszarów wiejskich - podejmować działania w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania imprez i usług turystycznych - charakteryzować przypadki niewykonania lub nienależytego wykonania imprez i usług turystycznych

Tematy zajęć	Liczba godzin	Oczekiwane efekty uczenia się czynności słuchacza/uczestnika
7. Współpraca z usługodawcami podczas realizacji imprez i usług turystycznych	20	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać zasady współpracy z obiektami noclegowymi i gastronomicznymi - wymieniać obiekty noclegowe i gastronomiczne - wymieniać zasady współpracy z przedsiębiorstwami transportowymi - wymieniać przedsiębiorstwa transportowe - wymieniać zasady współpracy z innymi usługodawcami - wymieniać innych usługodawców - charakteryzować zasady współpracy z obiektami noclegowymi i gastronomicznymi - charakteryzować zasady współpracy z przedsiębiorstwami transportowymi - charakteryzować zasady współpracy z innymi usługodawcami - stosuje zasady współpracy z obiektami noclegowymi i gastronomicznymi - stosuje zasady współpracy z przedsiębiorstwami transportowymi - stosuje zasady współpracy z innymi usługodawcami
8. Metody pilotażu wycieczek	15	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżniać zadania, obowiązki i prawa pilota wycieczek - wymieniać metody pilotażu wycieczek - wymieniać narzędzia i formy przekazu informacji podczas obsługi - wymieniać rodzaje grup turystycznych - wymieniać rodzaje imprez turystycznych - charakteryzować zasady obsługi podczas realizacji imprez i usług turystycznych - charakteryzować metodykę pilotażu wycieczek - obsługiwać grupę turystyczną, stosując metodykę pilotażu wycieczek - dobierać narzędzia i formy przekazu informacji podczas obsługi odpowiednio do grupy i rodzaju imprezy turystycznej
9. Metody przewodnictwa turystycznego	15	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżniać zadania, obowiązki i prawa przewodnika turystycznego - wymieniać metody przewodnictwa turystycznego - wymieniać narzędzia i formy przekazu informacji podczas obsługi - wymieniać rodzaje grup turystycznych - wymieniać rodzaje imprez turystycznych - charakteryzować zasady obsługi podczas realizacji imprez i usług turystycznych - charakteryzować metodykę przewodnictwa turystycznego - obsługiwać grupę turystyczną, stosując metodykę przewodnictwa turystycznego - dobierać narzędzia i formy przekazu informacji podczas obsługi odpowiednio do grupy i rodzaju imprezy turystycznej

Tematy zajęć	Liczba godzin	Oczekiwane efekty uczenia się czynności słuchacza/uczestnika
10. Opracowanie oferty spędzania czasu wolnego podczas imprezy turystycznej	7	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać zasady przygotowania oferty spędzania czasu wolnego podczas imprezy turystycznej - określać rodzaje grup turystycznych - wymieniać inne czynniki uwzględniane podczas sporządzania oferty spędzania czasu wolnego - wymieniać możliwe miejsca realizacji imprezy turystycznej - charakteryzować zasady przygotowania oferty spędzania czasu wolnego podczas imprezy turystycznej - sporządzać ofertę spędzania czasu wolnego podczas imprezy turystycznej, uwzględniając specyfikę grupy turystycznej, miejsce realizacji, porę roku i inne czynniki - określać wpływ rodzaju grupy turystycznej na przygotowanie oferty spędzania czasu wolnego podczas imprezy turystycznej - określać wpływ miejsca imprezy turystycznej na przygotowanie oferty spędzania czasu wolnego
11. Organizowanie czasu wolnego, uwzględniając potrzeby i możliwości uczestników imprezy	8	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać zasady organizowania czasu wolnego - wymieniać formy wypoczynku - wymieniać sposoby organizowania czasu wolnego - wymieniać potrzeby uczestników imprezy turystycznej - wymieniać możliwości uczestników imprezy turystycznej - organizować czas wolny, uwzględniając potrzeby i możliwości uczestników imprezy turystycznej - charakteryzować wpływ różnych potrzeb uczestników na sposób organizowania czasu wolnego - charakteryzować wpływ różnych możliwości uczestników na sposób organizowania czasu wolnego - określać formy wypoczynku
12. Organizowanie czasu wolnego, uwzględniając miejsce realizacji	7	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać zasady organizowania czasu wolnego - wymieniać formy wypoczynku - wymieniać sposoby organizowania czasu wolnego - wymieniać miejsce realizacji imprezy turystycznej - organizować czas wolny uczestników imprezy turystycznej, uwzględniając miejsce realizacji - charakteryzować wpływ miejsca realizacji imprezy turystycznej na sposób organizowania czasu wolnego
13. Organizowanie czasu wolnego, uwzględniając porę roku i inne czynniki	8	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać zasady organizowania czasu wolnego - wymieniać formy wypoczynku - wymieniać sposoby organizowania czasu wolnego - wymieniać czynniki konieczne do uwzględnienia podczas organizowania czasu wolnego uczestników imprezy - organizować czas wolny uczestników imprezy turystycznej, uwzględniając porę roku i inne czynniki - charakteryzować wpływ różnych pór roku na sposób organizowania czasu wolnego - charakteryzować wpływ innych czynników na sposób organizowania czasu wolnego

Tematy zajęć	Liczba godzin	Oczekiwane efekty uczenia się czynności słuchacza/uczestnika
14. Źródła informacji turystycznych podczas realizacji imprez i usług turystycznych	10	<ul style="list-style-type: none"> - wskazywać źródła informacji geograficznej i turystycznej o Polsce podczas udzielania informacji - wskazywać źródła informacji geograficznej i turystycznej o krajach sąsiednich podczas udzielania informacji - wskazywać różne źródła komputerowe i aplikacje internetowe stosowane w poszukiwaniu informacji turystycznych podczas realizacji imprez i usług turystycznych - korzystać z różnych źródeł w poszukiwaniu informacji turystycznych podczas realizacji imprez i usług turystycznych - korzystać ze źródeł komputerowych w poszukiwaniu informacji turystycznych podczas realizacji imprez i usług turystycznych - korzystać z różnych aplikacji internetowych w poszukiwaniu informacji turystycznych podczas realizacji imprez i usług turystycznych
15. Udzielanie informacji turystycznej o Polsce podczas realizacji imprez i usług turystycznych	10	<ul style="list-style-type: none"> - określać zakres informacji turystycznej odpowiednio do potrzeb klienta - wymieniać metody udzielania informacji turystycznej - określać informacje turystyczne o Polsce - udzielać informacji turystycznej o Polsce podczas realizacji imprez i usług turystycznych - charakteryzować metody udzielania informacji turystycznej - stosować zasady obsługi klienta podczas realizacji imprez i usług turystycznych
16. Udzielanie informacji turystycznej o krajach sąsiednich podczas realizacji imprez i usług turystycznych	10	<ul style="list-style-type: none"> - określać zakres informacji turystycznej odpowiednio do potrzeb klienta - wymieniać metody udzielania informacji turystycznej - określać informacje turystyczne krajach sąsiednich - udzielać informacji turystycznej o krajach sąsiednich podczas realizacji imprez i usług turystycznych - charakteryzować metody udzielania informacji turystycznej - stosować zasady obsługi klienta podczas realizacji imprez i usług turystycznych
17. Sporządzanie dokumentów realizacji imprez i usług turystycznych	20	<ul style="list-style-type: none"> - określać zasady sporządzania sprawozdania merytorycznego z przebiegu imprezy turystycznej - określać zasady sporządzania sprawozdania finansowego z przebiegu imprezy turystycznej - określać zasady sporządzania - określać zasady sporządzania protokołu zniszczenia - określać zasady sporządzania protokołu wypadku - określać zasady sporządzania dokumentów reklamacji i rozliczeń - sprawdzać poprawność gromadzonych dokumentów finansowych potwierdzających realizację usług turystycznych - sporządzać sprawozdanie merytoryczne z przebiegu imprezy turystycznej - sporządzać sprawozdanie finansowe z przebiegu imprezy turystycznej - sporządzać protokół zniszczenia

Tematy zajęć	Liczba godzin	Oczekiwane efekty uczenia się czynności słuchacza/uczestnika
		<ul style="list-style-type: none"> - sporządzać protokół wypadku - sporządzać dokumenty reklamacji i rozliczeń - charakteryzować zasady sprawdzania poprawności gromadzonych dokumentów finansowych potwierdzających realizację usług turystycznych
18. Czynności kontrolne realizacji imprez i usług turystycznych	8	<ul style="list-style-type: none"> - opisywać czynności kontrolne dotyczące realizacji imprez i usług turystycznych - stosować czynności kontrolne dotyczące realizacji imprez i usług turystycznych
19. Ocena przebiegu realizacji imprez i usług turystycznych	17	<ul style="list-style-type: none"> - określać etapy realizacji imprez i usług turystycznych - określać elementy programu imprezy turystycznej - określać rodzaje ustaleń z usługodawcami - wymieniać dokumenty pilota wycieczek - wymieniać rodzaje reklamacji uczestników - oceniać przebieg realizacji imprez i usług turystycznych na podstawie porównania z programem imprezy turystycznej oraz ustaleniami z usługodawcami - oceniać przebieg realizacji imprez i usług turystycznych na podstawie dokumentacji pilota wycieczek oraz reklamacji uczestników
20. Przykłady niewykonania lub nienależytego wykonania imprez i usług turystycznych	5	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać przykłady niewykonania imprez i usług turystycznych - wymieniać przykłady nienależytego wykonania imprez i usług turystycznych - charakteryzować przykłady niewykonania lub nienależytego wykonania imprez i usług turystycznych - określać konsekwencje niewykonania imprez i usług turystycznych - określać konsekwencje nienależytego wykonania imprez i usług turystycznych
21. Kompetencje personalne i społeczne		<ul style="list-style-type: none"> - przestrzegać zasad kultury osobistej i etyki zawodowej - stosować zasady komunikacji interpersonalnej - charakteryzować techniki radzenia sobie ze stresem - wykazywać się kreatywnością i otwartością na zmiany - aktualizować wiedzę i doskonalić umiejętności zawodowe - planować wykonanie zadań - ponosić odpowiedzialność za podejmowane działania - negocjować warunki porozumień - współpracować w zespole

Tematy zajęć	Liczba godzin	Oczekiwane efekty uczenia się czynności słuchacza/uczestnika
22. Organizacja pracy małych zespołów		<ul style="list-style-type: none"> - planować pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań - dobierać osoby do wykonania przydzielonych zadań - kierować wykonaniem przydzielonych zadań - oceniać jakość wykonania przydzielonych zadań
Razem	210	

Nauczyciele wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego powinni stwarzać słuchaczom/uczestnikom warunki do nabywania kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów w czasie całego okresu kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów.

Liczba godzin przypisana poszczególnym zajęciom, uwzględnia minimalną liczbę godzin przewidzianą w podstawie programowej na realizację efektów kształcenia ujętych w jednostkach efektów (przy założeniu, że kształcenie odbywa się w systemie dziennym lub stacjonarnym). W przypadku kształcenia w systemie zaocznym liczbę godzin można obniżyć zgodnie z aktualnymi przepisami oświatowymi

4.1.4 Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania

Należy stosować aktywizujące metody nauczania związane z różnym stopniem aktywności uczestników, ze szczególnym uwzględnieniem metod praktycznych, eksponujących i wzrokowo-słuchowych. Wyborowi metody towarzyszy namysł nad celami zajęć, poziomem intelektualnym słuchaczy/uczestników, predyspozycji uczącego oraz dostępnością mediów, środków dydaktycznych.

Proponowane metody nauczania:

- metody eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem, film dydaktyczne, obserwacja, demonstracja, prezentacja)
- metody aktywizujące: metoda przypadków i sytuacyjna, inscenizacja, gry dydaktyczne, seminarium, dyskusja dydaktyczna
- metody problemowe (nauczanie problemowe, wykład problemowy, metoda badawcza)
- metody programowane (z użyciem komputera, maszyny dydaktycznej lub podręcznika programowanego)
- udział w prelekcjach i spotkaniach z pracownikami branży turystycznej (np. pilot wycieczki, przewodnik turystyczny, animator czasu wolnego)
- wycieczka szkoleniowo-metodyczna do atrakcji turystycznych i obiektów noclegowych zlokalizowanych na obszarach wiejskich, gospodarstw rolnych prowadzących działalność agroturystyczną, biur podróży
- metoda ćwiczeniowo-praktyczna: ćwiczenia z pilotażu wycieczek i przewodnictwa turystycznego.

Wskazane metody nauczania: metody praktyczne, za pomocą których kształtuje się i rozwija umiejętności, nawyki i sprawności o charakterze praktycznym:

- pokaz z instruktażem
- metoda projektu
- metoda tekstu przewodniego
- ćwiczenia przedmiotowe
- metoda tekstu przewodniego
- doświadczeń
- studium przypadku (studium przykładowe)
- SWOT
- symulacja.

Obudowa dydaktyczna

Środki dydaktyczne:

- zasoby internetowe, materiały multimedialne (prezentacje),
- nagrania audio, audiobooki, scenariusze zajęć, arkusze ćwiczeń, instrukcje do przeprowadzania ćwiczeń,
- czasopisma, katalogi i publikacje branżowe,
- filmy dydaktyczne, prezentacje multimedialne, nagrania audio, audiobooki,
- przepisy prawa właściwe dla danego stanowiska, zestaw aktów prawnych i regulaminów dotyczących działalności turystycznej,
- przepisy prawa w zakresie ochrony klienta i odpowiedzialności podmiotów branży turystycznej, w tym organizatorów imprez i usług turystycznych, obiektów noclegowych i gastronomicznych, przedsiębiorstw transportowych,
- przepisy prawa dotyczące turystyki dzieci i młodzieży,
- przepisy prawa dotyczące turystyki kwalifikowanej,
- przepisy prawa dotyczące turystyki międzynarodowej, w tym przepisy paszportowe, wizowe, celne i dewizowe,
- foldery i przewodniki turystyczne, mapy i atlasy geograficzne, katalogi biur podróży, katalogi obiektów noclegowych, w tym gospodarstw agroturystycznych, cenniki usług, informatory, rozkłady jazdy różnych środków komunikacji,

- wzory dokumentów dotyczące realizacji imprez i usług turystycznych, w tym sprawozdanie merytoryczne i finansowe z przebiegu imprezy turystycznej, protokół zniszczenia, protokół wypadku, dokumenty reklamacji i rozliczeń,
- przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, higieniczno-sanitarne, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska obowiązujące w turystyce.

Warunki realizacji

Kształcenie powinno odbywać się w pracowni wyposażonej w:

- stanowisko komputerowe dla nauczyciela z drukarką, podłączone do sieci lokalnej z dostępem do Internetu, z pakietem programów biurowych,
- projektor multimedialny i ekran projekcyjny lub telewizor lub tablicę interaktywną, tablicę szkolną lub flipchart,
- stanowiska komputerowe dla uczestników (jedno stanowisko dla jednego uczestnika), podłączone do sieci lokalnej z dostępem do Internetu, z pakietem programów biurowych,
- telewizor.

W kształceniu praktycznym zaleca się korzystanie z zasobów i współpracy z przedsiębiorcami, zakładami pracy i instytucjami właściwymi dla zawodu. Ze względu na specyfikę umiejętności prawidłowa realizacja procesu kształcenia powinna uwzględniać szkoleniowo-metodyczne wycieczki oraz zajęcia terenowe.

Formy organizacyjne pracy ze słuchaczami

Wskazane jest, by zajęcia odbywały się w grupach liczących do 15 słuchaczy pod kierunkiem nauczyciela zawodu. Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem różnych form pracy aktywizującej słuchaczy oraz z wykorzystaniem zróżnicowanych form organizacyjnych pracy ze słuchaczami: praca domowa, wycieczka, praca indywidualna lub grupowa np. praca w grupach po 2-3 słuchaczy.

Formy indywidualizacji pracy słuchaczy powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb słuchacza,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości słuchacza.

Należy dostosować metody nauczania do możliwości intelektualnych słuchaczy, np. poprzez różnicowanie zadań (zlecanie słuchaczowi zadań lub ćwiczeń z wyraźną strukturą, mieszczących się w granicach jego możliwości), różnicowanie prac domowych może dotyczyć typu pracy domowej, lub czasu nad nią spędzonego, prowadzenie lekcji na kilku poziomach nauczania: praca słuchaczy w grupach (w tym samym czasie słuchacze niepełnosprawni pracują niezależnie od innych grup we własnym tempie i na miarę swoich możliwości), praca słuchaczy w grupach o zróżnicowanych uzdolnieniach i wiadomościach (pozwala na wykorzystanie możliwości słuchaczy zdolniejszych do wyjaśniania niezrozumiałych zagadnień kolegom, którzy wymagają dodatkowych wyjaśnień), stosowanie metod polisensorycznego, czyli wielozmysłowego uczenia się (prezentacje multimedialne, programy komputerowe, modele, makiety, multimedialne gry dydaktyczne, łamigłówki, krzyżówki, itp.) oraz metod interaktywnych (burza mózgów, mapa mentalna, plakat – folder, portfolio, eksperyment/doświadczenie, instruktaż, praca konstrukcyjna itp.), akceptowanie,

że każdy słuchacz pracuje w swoim własnym rytmie i na odpowiednim dla siebie poziomie, określanie limitu czasu na daną pracę, stosowanie na lekcjach kart dydaktycznych tzw. kart pracy, które umożliwiają każdemu słuchaczowi przerabianie kolejnych partii materiału w swoim własnym tempie.

4.1.5 Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika

Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu. Kontrola osiągnięć uczestników powinna być systematyczna. Część efektów może być sprawdzana podczas wycieczek szkoleniowo metodycznych i zajęć terenowych.

Proponuje się oceniać osiągnięcia edukacyjne uczestników na podstawie:

- obserwacji indywidualnej pracy uczestnika,
- aktywność uczącego się na zajęciach
- oceny jakości wykonania zadań przez słuchacza,
- analizy zaangażowania uczestnika w pracę zespołową,
- opracowania i prezentacji projektów zawodowych,
- oceny wykonania zadanych prac domowych,
- oceny umiejętności stosowania metod pilotażu i przewodnictwa turystycznego
- oceny umiejętności realizowanie imprez i usług turystycznych z uwzględnieniem specyfiki obszarów wiejskich,
- oceny umiejętności organizowanie czasu wolnego uczestników imprezy turystycznej,
- oceny umiejętności udzielanie informacji turystycznej o Polsce, krajach sąsiednich podczas realizacji imprez i usług turystycznych,
- oceny umiejętności sporządzanie dokumentacji realizacji imprez i usług turystycznych.

Osiągnięcia uczestników proponuje się sprawdzać różnorodnymi metodami: testy jednopoziomowe, sprawdzające zarówno wiedzę teoretyczną, jak i umiejętności praktyczne; testy pisemne zamknięte (na dobieranie, typu prawda/fałsz, wielokrotnego wyboru); testy otwarte (z luką); testy ustne.

Ponadto do oceny umiejętności praktycznych słuchaczy proponuje się:

- stosowanie testów praktycznych,
- stosowanie metody projektu,
- próby pracy,
- prezentacje na forum grupy z przeprowadzonych prac

- obserwacji czynności wykonywanych przez słuchacza w trakcie realizacji ćwiczeń.

Podczas obserwacji należy zwrócić uwagę na:

- zaplanowanie wykonania zadania
- wyszukiwanie i przetwarzanie rzetelnych informacji pozyskanych z różnych źródeł,
- poprawność merytoryczną wykonanych ćwiczeń praktycznych,
- umiejętność pracy w zespole.

5. Ewaluacja programu kursu umiejętności zawodowych

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
1) realizuje imprezy i usługi turystyczne z uwzględnieniem specyfiki obszarów wiejskich (ek)	Wyniki z testów pisemnych i ustnych Uzyskanie minimum poprawności 50% przy treściach teoretycznych 75% przy treściach praktycznych Analiza ankiet Wyniki z praktycznych ćwiczeń w terenie	Testy osiągnięć słuchaczy – pisemne i ustne Ankieta opinie pracodawców Metoda projektu Praktyczne ćwiczenia w terenie	<ul style="list-style-type: none"> • Badanie na bieżąco w czasie trwania KUZ • Badanie osiągnięć edukacyjnych uczestników po ukończeniu pierwszego etapu nauki przedmiotu • Wyniki i analiza osiągnięć edukacyjnych uczestników po ukończeniu pierwszego etapu nauki przedmiotu • Ponowne badanie pod koniec kursu • Porównanie wyników, analiza • Ewentualne wnioski powinny posłużyć do modyfikacji programu nauczania.
2) stosuje metody pilotażu wycieczek i przewodnictwa turystycznego (ek)	Wyniki z testów pisemnych i ustnych Uzyskanie minimum poprawności 50% przy treściach teoretycznych 75% przy treściach praktycznych Analiza ankiet Wyniki z praktycznych ćwiczeń w terenie	Testy osiągnięć słuchaczy – pisemne i ustne Ankieta opinie pracodawców Metoda projektu Sprawdzenie umiejętności pilotażu i przewodnictwa turystycznego w praktyce	
3) organizuje czas wolny uczestników imprezy turystycznej (ek)	Wyniki z testów pisemnych i ustnych Uzyskanie minimum poprawności 50% przy treściach teoretycznych 75% przy treściach praktycznych Analiza ankiet Wyniki z praktycznych ćwiczeń w terenie	Testy osiągnięć słuchaczy – pisemne i ustne Ankieta opinie pracodawców Metoda projektu Praktyczne ćwiczenia w terenie	

6. Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

6.1. Wykaz literatury

Proponowane podręczniki:

- 1) Kruczek Z., Informacja turystyczna. Część 2. Bazy danych i materiały promocyjne, WSiP, Warszawa 2013.
- 2) Kruczek Z., Informacja turystyczna. Geografia turystyczna. Podręcznik do nauki zawodu technik obsługi turystycznej, część 1, WSiP, Warszawa 2013.
- 3) Michniewicz I., Peć M., Organizacja imprez i usług turystycznych, część 1– 3, WSiP, Warszawa 2014.
- 4) Michniewicz I., Peć M., Organizacja imprez i usług turystycznych. Turystyka, Część 3. Tom V, WSiP/REA, Warszawa 2016.
- 5) Swastek A., Sydorko-Raszewska D., Obsługa turystyczna cz. II Organizacja imprez i usług turystycznych, tom 2, FORMAT-AB, Warszawa 2014.
- 6) Swastek A., Sydorko-Raszewska D., Obsługa turystyczna cz. III Organizacja imprez i usług turystycznych tom 3, FORMAT-AB, Warszawa 2015.

Podręczniki do nauki języka obcego

- 1) Chomicki P., Język niemiecki zawodowy w branży turystyczno-hotelarskiej, Zeszyt ćwiczeń do nauki języka niemieckiego zawodowego w branży turystyczno-hotelarskiej, WSiP, Warszawa 2013.
- 2) Corbeau S., Dubois Ch., Penfornis J.L., Semichon L., Hotellerie-Restauration.com Second Edition, Podręcznik, Cle International, 2013.
- 3) Dolińska-Romanowicz J., Nowakowska D., How can I help you? Hotelarstwo.Tom VI. Język angielski zawodowy, WSiP.
- 4) Dul A., Język niemiecki zawodowy w gastronomii. Zeszyt ćwiczeń, WSiP, Warszawa 2018.
- 5) Evans V., Dooley J., Garza V., Tourism, Express Publishing 2007.
- 6) Evans V., Dooley J., Hallum R., Food service industries, Express Publishing.
- 7) Harding K., Walker R., Oxford English for Careers: Tourism 1, 2, 3: Student's Book, OXFORD University Press, 2009.
- 8) Kujawa B., Stinia M., Mit Beruf auf Deutsch, Profil turystyczno-gastronomiczny. Podręcznik do języka niemieckiego zawodowego, Nowa Era, 2013.
- 9) Lipczak A., Ławniczak M., Olech K., Deutsch für profis. Branża hotelarsko-turystyczna. Podręcznik z ćwiczeniami, Wydawnictwo LektorKlett, 2013.
- 10) Samulczyk-Wolska M., Język angielski zawodowy w branży turystyczno-hotelarskiej, Zeszyt ćwiczeń, WSiP, Warszawa 2019.

Literatura dodatkowa:

- 1) Cymańska-Garbowska B., Steblik-Wiaźlak B., Podstawy turystyki, WSiP, Warszawa 2015.
- 2) Gaworecki W., Turystyka, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2010.
- 3) Gorzelany T., Aue W., Prowadzenie działalności gospodarczej, WSiP, Warszawa 2013.
- 4) Kruczek W. red, Regiony turystyczne świata, Część 1 i 2, PWN, Warszawa 2012.
- 5) Kruczek Z., Europa. Geografia turystyczna, Proksenia, Kraków 2008.
- 6) Kruczek Z., Kraje pozaeuropejskie. Zarys geografii turystycznej, Proksenia, Kraków 2012
- 7) Kruczek Z., Obsługa ruchu turystycznego, Proksenia, Warszawa 2014.
- 8) Kruczek Z., Walas B., Promocja i informacja turystyczna, Proksenia, Kraków 2010.
- 9) Leszka G., Podstawy turystyki, WSiP, Warszawa 2016.
- 10) Lijewski T., Mikułowski B., Wyrzykowski J., Geografia turystyki Polski, PWE, Warszawa 2008.
- 11) Nalazek M., Internetowe kanały dystrybucji na rynku turystycznym, Difin, Warszawa 2010
- 12) Steblik-Wiaźlak B., Rzepka L., Geografia turystyczna, część 1 i 2, WSiP, Warszawa 2014.
- 13) Steblik-Wiaźlak B., Rzepka L., Geografia turystyczna, część 1 i 2, WSiP, Warszawa 2015
- 14) Warszńska J., Geografia turystyczna świata. Część I. Kraje europejskie, PWN, Warszawa 2003.
- 15) Warszńska J., Geografia turystyczna świata. Część II. Kraje pozaeuropejskie, PWN, Warszawa 2003.

Źródła internetowe:

- 1) www.msit.gov.pl
- 2) www.pot.gov.pl
- 3) www.prawo.sejm.gov.pl

Czasopisma branżowe:

- 1) „Wiadomości Turystyczne”;
- 2) „Rynek Turystyczny”;

- 3) „TTG”;
- 4) „Podróże”;
- 5) „Poznaj świat”;
- 6) „National Geographic Polska”.

6.2. Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

Ośrodek prowadzący kursy umiejętności zawodowych zapewnia odpowiednią liczbę pomieszczeń dydaktycznych z wyposażeniem odpowiadającym najnowszym technologiom i technikom stosowanym w zawodzie, aby zapewniać uzyskanie wszystkich efektów kształcenia wymienionych w podstawie programowej kształcenia w zawodzie oraz umożliwiać przygotowanie absolwenta do realizowania wymienionych zadań zawodowych.

Środki dydaktyczne:

- zasoby internetowe, materiały multimedialne (prezentacje),
- nagrania audio, audiobooki, scenariusze zajęć, arkusze ćwiczeń, instrukcje do przeprowadzania ćwiczeń,
- czasopisma, katalogi i publikacje branżowe,
- filmy dydaktyczne, prezentacje multimedialne, nagrania audio, audiobooki,
- przepisy prawa właściwe dla danego stanowiska, zestaw aktów prawnych i regulaminów dotyczących działalności turystycznej,
- przepisy prawa w zakresie ochrony klienta i odpowiedzialności podmiotów branży turystycznej, w tym organizatorów imprez i usług turystycznych, obiektów noclegowych i gastronomicznych, przedsiębiorstw transportowych,
- przepisy prawa dotyczące turystyki dzieci i młodzieży,
- przepisy prawa dotyczące turystyki kwalifikowanej,
- przepisy prawa dotyczące turystyki międzynarodowej, w tym przepisy paszportowe, wizowe, celne i dewizowe,
- foldery i przewodniki turystyczne, mapy i atlasy geograficzne, katalogi biur podróży, katalogi obiektów noclegowych, w tym gospodarstw agroturystycznych, cenniki usług, informatory, rozkłady jazdy różnych środków komunikacji,
- wzory dokumentów dotyczące realizacji imprez i usług turystycznych, w tym sprawozdanie merytoryczne i finansowe z przebiegu imprezy turystycznej, protokół zniszczenia, protokół wypadku, dokumenty reklamacji i rozliczeń,
- przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, higieniczno-sanitarne, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska obowiązujące w turystyce.

Kształcenie powinno odbywać się w pracowni wyposażonej w:

- stanowisko komputerowe dla nauczyciela z drukarką, podłączone do sieci lokalnej z dostępem do Internetu, z pakietem programów biurowych,
- projektor multimedialny i ekran projekcyjny lub telewizor lub tablicę interaktywną, tablicę szkolną lub flipchart,
- stanowiska komputerowe dla uczestników (jedno stanowisko dla jednego uczestnika), podłączone do sieci lokalnej z dostępem do Internetu, z pakietem programów biurowych,
- telewizor.

W kształceniu praktycznym zaleca się korzystanie z zasobów i współpracy z przedsiębiorcami, zakładami pracy i instytucjami właściwymi dla zawodu. Ze względu na specyfikę umiejętności prawidłowa realizacja procesu kształcenia powinna uwzględniać szkoleniowo-metodyczne wycieczki oraz zajęcia terenowe.

7. Sposób i forma zaliczenia kursu

Rozporządzenie MEN w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych określa, że KUZ kończy się zaliczeniem w formie ustalonej przez podmiot prowadzący kurs. Proponuje się zorganizowanie egzaminu końcowego z każdego przedmiotu, który stanowi podstawę zaliczenia kursu. Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się systematycznie przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu oraz uzyskanych w trakcie kursu ocen z przedmiotu. W ocenie należy uwzględnić następujące kryteria ogólne: zawartość merytoryczną ćwiczeń, ich poprawność, formy przedstawienia.

Ćwiczenia praktyczne z pilotażu wycieczek i przewodnictwa turystycznego mogą być zaliczane w trakcie wycieczek szkoleniowo metodycznych oraz zajęć terenowych.

Proponuje się, aby osiągnięcia słuchaczy oceniać w zakresie zaplanowanych, uszczegółowionych celów kształcenia na podstawie:

- obserwacji indywidualnej pracy uczestnika,
- jakości wykonania zadań przez słuchacza,
- jakości wykonania projektów i ćwiczeń,
- analizy zaangażowania uczestnika w pracę zespołową,
- opracowania i prezentacji projektów zawodowych,
- wykonania zadanych prac domowych,
- oceny umiejętności realizowanie imprez i usług turystycznych z uwzględnieniem specyfiki obszarów wiejskich,
- oceny umiejętności stosowania metod pilotażu i przewodnictwa turystycznego,
- oceny umiejętności organizowanie czasu wolnego uczestników imprezy turystycznej,
- oceny umiejętności udzielanie informacji turystycznej o Polsce, krajach sąsiednich podczas realizacji imprez i usług turystycznych,
- oceny umiejętności sporządzanie dokumentacji realizacji imprez i usług turystycznych.

Osiągnięcia uczestników proponuje się sprawdzać różnorodnymi metodami: testy jednopoziomowe, sprawdzające zarówno wiedzę teoretyczną, jak i umiejętności praktyczne; testy pisemne zamknięte (na dobieranie, typu prawda/fałsz, wielokrotnego wyboru); testy otwarte (z luką); testy ustne.

Ponadto do oceny umiejętności praktycznych słuchaczy proponuje się:

- stosowanie testów praktycznych,
- stosowanie metody projektu,
- próby pracy,

- prezentacje na forum grupy z przeprowadzonych prac
- obserwacji czynności wykonywanych przez słuchacza w trakcie realizacji ćwiczeń.

Podczas obserwacji należy zwrócić uwagę na:

- zaplanowanie wykonania zadania
- wyszukiwanie i przetwarzanie rzetelnych informacji pozyskanych z różnych źródeł,
- poprawność merytoryczną wykonanych ćwiczeń praktycznych,
- umiejętność pracy w zespole.

Osoba, która uzyskała zaliczenie, otrzymuje zaświadczenie o ukończeniu kursu umiejętności zawodowych HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych.

8. Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć

Tabela 6. Weryfikacja programu nauczania KUZ pod kątem zgodności z przepisami prawa oświatowego

Lp.	Program kursu umiejętności zawodowych uwzględnia	Zawartość opracowanego programu zajęć (T/N)
1	Cele kształcenia (zadania zawodowe)	T
2	Efekty kształcenia	T
3	Kryteria weryfikacji	T
4	Warunki realizacji kształcenia w kwalifikacji (lub niezbędne do realizacji danej jednostki efektów)	T
5	Minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie lub jednostki efektów	T

Tabela 7. Weryfikacja programu KUZ pod kątem kompletności efektów kształcenia

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
HGT.09.4. Realizowanie imprez i usług turystycznych		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
1) stosuje przepisy prawa dotyczące realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	1) stosuje przepisy prawa w zakresie ochrony klienta i odpowiedzialności podmiotów branży turystycznej, w tym organizatorów imprez i usług turystycznych, obiektów noclegowych i gastronomicznych, przedsiębiorstw transportowych	Przepisy prawa w zakresie ochrony klienta i odpowiedzialności podmiotów branży turystycznej
	2) stosuje przepisy prawa dotyczące turystyki dzieci i młodzieży	Przepisy prawa dotyczące turystyki dzieci i młodzieży
	3) stosuje przepisy prawa dotyczące turystyki kwalifikowanej	Przepisy prawa dotyczące turystyki kwalifikowanej
	4) stosuje przepisy prawa dotyczące turystyki międzynarodowej, w tym przepisy paszportowe, wizowe, celne i dewizowe	Przepisy prawa dotyczące turystyki międzynarodowej
2) realizuje imprezy i usługi turystyczne z uwzględnieniem specyfiki obszarów wiejskich (ek)	1) dobiera sposób realizacji imprez i usług turystycznych do potrzeb uczestników	Dobieranie sposobu realizacji imprez i usług turystycznych
	2) obsługuje imprezy turystyczne zgodnie z programem, wykorzystując walory obszarów wiejskich	Obsługa imprez turystycznych
	3) podejmuje działania w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania imprez i usług turystycznych	Obsługa imprez turystycznych

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
3) współpracuje z usługodawcami podczas realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	1) stosuje zasady współpracy z obiektami noclegowymi i gastronomicznymi	Współpraca z usługodawcami podczas realizacji imprez i usług turystycznych
	2) stosuje zasady współpracy z przedsiębiorstwami transportowymi	Współpraca z usługodawcami podczas realizacji imprez i usług turystycznych
	3) stosuje zasady współpracy z innymi usługodawcami	Współpraca z usługodawcami podczas realizacji imprez i usług turystycznych
4) stosuje metody pilotażu wycieczek i przewodnictwa turystycznego (ek)	1) rozróżnia zadania, obowiązki i prawa pilota wycieczek	Metody pilotażu wycieczek
	2) rozróżnia zadania, obowiązki i prawa przewodnika turystycznego	Metody przewodnictwa turystycznego
	3) opisuje zasady obsługi podczas realizacji imprez i usług turystycznych	Metody pilotażu wycieczek Metody przewodnictwa turystycznego
	4) obsługuje grupę turystyczną, stosując metodykę pilotażu wycieczek i przewodnictwa turystycznego	Metody pilotażu wycieczek Metody przewodnictwa turystycznego
	5) dobiera narzędzia i formy przekazu informacji podczas obsługi odpowiednio do grupy i rodzaju imprezy turystycznej	Metody pilotażu wycieczek Metody przewodnictwa turystycznego
5) organizuje czas wolny uczestników imprezy turystycznej (ek)	1) opracowuje ofertę spędzania czasu wolnego podczas imprezy turystycznej, uwzględniając specyfikę grupy turystycznej, miejsce realizacji, porę roku i inne czynniki	Opracowanie oferty spędzania czasu wolnego podczas imprezy turystycznej
	2) organizuje czas wolny, uwzględniając potrzeby i możliwości uczestników imprezy turystycznej	Organizowanie czasu wolnego, uwzględniając potrzeby i możliwości uczestników imprezy
	3) organizuje czas wolny uczestników imprezy turystycznej, uwzględniając miejsce realizacji	Organizowanie czasu wolnego, uwzględniając miejsce realizacji
	4) organizuje czas wolny uczestników imprezy turystycznej, uwzględniając porę roku i inne czynniki	Organizowanie czasu wolnego, uwzględniając porę roku i inne czynniki

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
6) udziela informacji turystycznej o Polsce, krajach sąsiednich podczas realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	1) korzysta z różnych źródeł w poszukiwaniu informacji turystycznych podczas realizacji imprez i usług turystycznych	Źródła informacji turystycznych podczas realizacji imprez i usług turystycznych
	2) udziela informacji turystycznej o Polsce podczas realizacji imprez i usług turystycznych	Udzielanie informacji turystycznej o Polsce podczas realizacji imprez i usług turystycznych
	3) udziela informacji turystycznej o krajach sąsiednich podczas realizacji imprez i usług turystycznych	Udzielanie informacji turystycznej o krajach sąsiednich podczas realizacji imprez i usług turystycznych
7) sporządza dokumentację realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	1) sporządza dokumenty dotyczące realizacji imprez i usług turystycznych, w tym sprawozdanie merytoryczne i finansowe z przebiegu imprezy turystycznej, protokół zniszczenia, protokół wypadku, dokumenty reklamacji i rozliczeń	Sporządzanie dokumentów realizacji imprez i usług turystycznych
	2) sprawdza poprawność gromadzonych dokumentów finansowych potwierdzających realizację usług turystycznych	Sporządzanie dokumentów realizacji imprez i usług turystycznych
8) monitoruje przebieg realizacji imprez i usług turystycznych (ew)	1) opisuje czynności kontrolne dotyczące realizacji imprez i usług turystycznych	Czynności kontrolne realizacji imprez i usług turystycznych
	2) ocenia przebieg realizacji imprez i usług turystycznych na podstawie porównania z programem imprezy turystycznej oraz ustaleniami z usługodawcami	Ocena przebiegu realizacji imprez i usług turystycznych
	3) ocenia przebieg realizacji imprez i usług turystycznych na podstawie dokumentacji pilota wycieczek oraz reklamacji uczestników	Ocena przebiegu realizacji imprez i usług turystycznych
	4) wymienia przykłady niewykonania lub nienależytego wykonania imprez i usług turystycznych	Przykłady niewykonania lub nienależytego wykonania imprez i usług turystycznych